

EPER ENKENPAD 12 KM

6 Zuukermolen en VMI

Wie langs de Gelriaweg en de gebouwen van de VMI (Veluwe Machine Industrie) loopt, ziet een stukje Epe met een interessante geschiedenis. De oudste vermelding dateert van 1553; toen stond hier een korenmolen. In de volgende eeuwen was dit de locatie voor een duitknipperij, papierfabriek, sigarenkistjesfabriek, roomboterfabriek, wasserij en werktuigenfabriek. In 1945 startte J.F.H. de Lange hier de VMI, een bedrijf dat tegenwoordig geavanceerde machines produceert voor o.a. de autobandenbouw. In 1990 is de Zuukermolen door VMI in zijn oude luister hersteld. In het gebied rond de VMI leven vele steenuilen, mede dankzij de inzet van buurtbewoners. In Nederland zie je de steenuil vooral in kleinschalige agrarische landschappen. Hij is vaak te vinden op boerenerven en niet bang om zich in de buurt van mensen te begeven. De steenuil is maar 22 centimeter groot en heeft een verendek dat bruin tot grijsbruin is.

7 Beekdal bij Zuuk

Door dit beekdal lopen diverse beken. De Klaarbeek is een combinatie van een sprengenbeek en kwelbeek. Het stelsel van de Klaarbeek is complex; het bestaat uit drie afzonderlijke beken, ieder met een eigen beeknaam (Tongerense beek, Vlasbeek en Paalbeek). De Verloren beek, gevoed vanuit het Wisselse Veen, heet verloren omdat de beek niet werd gebruikt; er was geen molen. Sommige beken in de beekdalen worden gevoed door sprengenwater, andere door kwelwater. In beide gevallen is dat water dat in de hoger gelegen Veluwe in de grond is gezakt en hier naar boven komt. In de loop der jaren is aan de oostkant van de enken en het Zuuker beekdal een deel afgesneden door het Apeldoorns kanaal en de A50.

8 Kopermolen

De Kopermolen begon zijn bestaan in de 16e eeuw als korenmolen, werd in 1706 een papiermolen en dankt zijn naam aan het feit dat het ook een tijd lang als koperpletterij heeft gediend. Koperen blokken werden geplet tot dunne platen. Deze platen werden vooral gebruikt voor het slaan van munten, bescherming van zeeschepen tegen aangroei van algen en voor huishoudelijke artikelen. De Kopermolen is een bovenslagmolen die zijn water betreft uit de Klaarbeek. In de zeventiger jaren werd de molen gerestaureerd maar sinds 1975 werkt de molen niet meer.

Dit Klompenpad is tot stand gekomen onder coördinatie van Stichting Landschapsbeheer Gelderland in samenwerking met diverse particuliere eigenaren, vele vrijwilligers, de gemeente Epe, Waterschap Vallei en Veluwe en andere partijen uit de streek. Klompenpaden zijn cultuurhistorische wandelroutes die particuliere terreinen, zoals landgoederen en boerenland, toegankelijk maken voor de wandelaar. Ze gaan zoveel mogelijk over historisch tracé en onverharde paden. Rust, kleinschaligheid en de combinatie van cultuur en natuur bepalen de sfeer en vertellen bewoners en wandelaars over de geschiedenis van hun omgeving. Ook het landschap heeft voordeel van de ontwikkeling van Klompenpaden: vaak worden landschapselementen hersteld en aangelegd. Door aan te sluiten bij lokale initiatieven als landwinkels, horeca en kamperen bij de boer wordt de economie van de streek versterkt.

Meer informatie over Klompenpaden: www.klompenpaden.nl.
Hier vindt u ook actuele wijzigingen of aandachtspunten.

Meer informatie over Stichting Landschapsbeheer Gelderland: slgelderland.nl

PRAKTISCHE INFORMATIE

- Rondwandeling gemarkeerd in twee richtingen met blauwe klompjes.
- U kunt de route verkorten tot 11 km of verlengen tot 14 km. Dit staat op de kaart aangegeven en is onderweg gemarkeerd.
- Het is mogelijk om sommige Klompenpaden te combineren. Eventuele overstap-punten zijn aangegeven op de kaart en ter plekke in het veld.
- De nummers op de kaart verwijzen naar bezienswaardigheden langs de route die beschreven worden in deze folder.
- Routenavigatie en informatie over landschap en cultuurhistorie is ook beschikbaar via de Klompenpaden-app.
- Het Klompenpad is niet geschikt voor kinderwagens en rolstoelen vanwege de smalle en onverharde paden. Stevig en waterdicht schoeisel wordt aanbevolen.
- Honden zijn verboden op particuliere delen van het Klompenpad om verstoring van vee en wild te voorkomen. Dit is aangegeven op de openstellingsborden die u aan het begin van het particuliere terrein

productie & eindredactie Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG)
tekst Klompenpadwerkgroep Eper Enkenpad en SLG
eindredactie SLG
beeldmateriaal Rien van de Stege, Maud Berens, Harry Keizer, familie Pannekoek, J.L. Scholten en R. Nijhof. Op de voorkant staat een tekening van de Kopermolen uit Zuuk, 1988.
opmaak Bas Reijnen
met speciale dank aan de Klompenpadwerkgroep Eper Enkenpad en de particuliere grondeigenaren

© Stichting Landschapsbeheer Gelderland
2025, 1^e druk. Alle rechten voorbehouden

Bij vragen of opmerkingen over dit pad kunt u contact opnemen met SLG via www.klompenpaden.nl.

€ 2,00

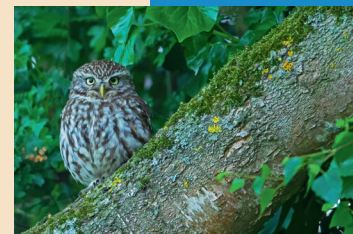
Dit Klompenpad is mede gefinancierd door de Provincie Gelderland, de gemeente Epe, Waterschap Vallei en Veluwe en de Nationale Postcode Loterij.

Wandelen over enken,
door beekdalen en
langs watermolens
in het mooie
buitengebied
van Epe

EPER ENKENPAD 12 KM

EPER ENKENPAD 12 KM

1 Veluws Museum Hagedoorns Plaatse

Het museum geeft een beeld van het Veluws boerenleven rond 1900. Het hart van het museum, een rietgedekte Saksische hallenboerderij van 300 jaar oud, toont de levendige geschiedenis. Naast de historische boerderij bevindt zich de moderne kapschuur met wisseltonstellingen en de museumwinkel. Op het erf bevinden zich diverse bijgebouwen zoals de varkensschuur en wagenschuur met boerenwagens en gereedschappen, naast een historische moestuin. Sluit je bezoek af met een drankje en taart of krentenwegge in de theeschenkerij of op het terras. In de winter zijn het museum en het terras gesloten.

2 Pottenbakker Chris Lanooy

De bekende pottenbakker Chris Lanooy (Sint-Annaland, 1881 – Epe, 1948) vestigde zich hier in 1920. De zandweg langs zijn huis is naar hem vernoemd. Hij was keramist, maar ook schilder, tekenaar, beeldhouwer en hij vervaardigde glas-in-loodkunst. Hij exposeerde in binnen- en buitenland, waaronder in New York. Veel dorpsbewoners kochten werk van hem of zijn leerling Frans Slot. Dit werk is zeer gewild; zijn keramiek valt in de smaak door zijn speciale glazuurtechnieken. In 2008 werd in het gemeentehuis van Epe de Lanooy-lounge geopend, met onder meer een gebrandschilderd raam van Lanooy.

Dijkhuizer beekdal

Kruidenierswinkel van Jansien en Reinder Pannekoek in Zuuk (1960)

3 Dijkhuizer beekdal

Vanaf de Dijkhuizerzandweg is over het lager gelegen beekdal met de Dijkhuizerbeek de hoger gelegen Vemderenk te zien, beiden een mooi stuk natuurschoon. Deze enk is bijna vergelijkbaar qua ontwikkeling met de Dijkhuizerenk, zij het dat hier aan de noordwestkant al vanaf begin 20e eeuw lintbebouwing plaatsvond langs de dorpenweg Epe - Heerde. Dankzij actief werken aan natuurontwikkeling in het natte beekdal door Geldersch Landschap & Kasteelen en diverse landgoedeigenaren, is dit het leefgebied van de ree, de das en soms het wild zwijn en neemt de biodiversiteit toe. Hier kun je de roep van de buizerd, het gelach van de groene specht of het gekoer van de zomertortel horen.

4 Dijkhuizerenk

De verkorte route loopt dwars over de hoge Dijkhuizerenk. Hiervandaan is er over de velden, als de bomen kaal zijn, een mooi uitzicht op Epe. De enken met houtwallen hebben altijd voor een brede schakering in de natuur gezorgd. Gelukkig zijn er nog steeds boeren en hobbyboeren op de enken te vinden, waardoor het landschap variatie biedt, breed genoeg om te blijven spreken van platteland. Ook kwekerijen hebben de laatste 40 jaar een plek op de enken gevonden. 's Zomers zijn bijvoorbeeld de prachtige bloemenvelden van een biologisch zadenbedrijf te zien. Veel gronden waren in het bezit van het

Feithenhof uit Elburg. Boeren pachtten deze gronden en de pacht werd door het Feithenhof voor de armen uit Elburg en Doornspijk gebruikt. De veranderingen in de landbouw na de Tweede Wereldoorlog zijn ook hier te zien. De boerenerven zijn opgedeeld; er zijn landgoederen ontstaan waarmee ook een deel van de oude natuur is teruggebracht.

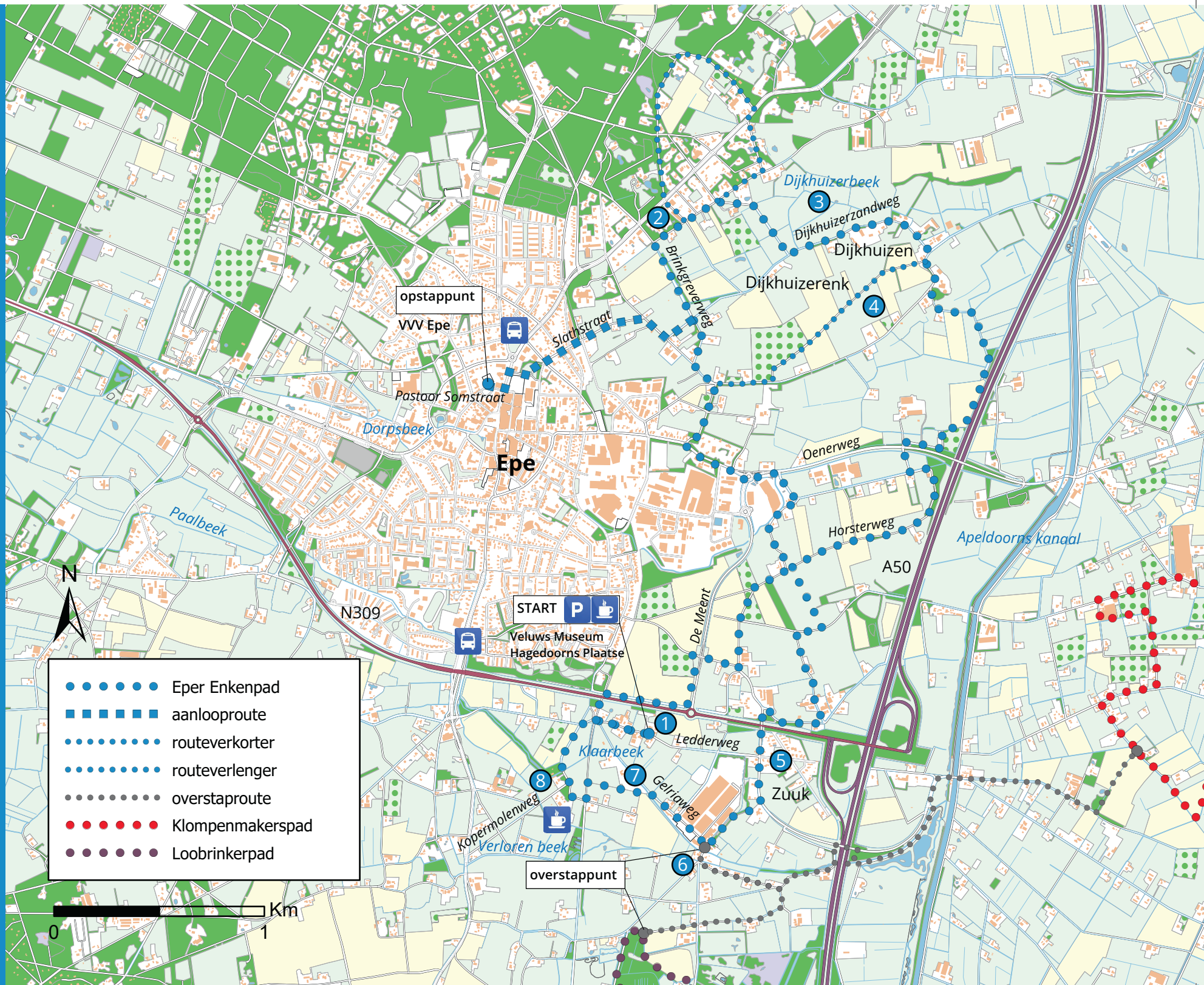
5 Zuuk

De melkfabriek en machinefabriek vroegen veel arbeid waardoor de buurtschap Zuuk veranderde van karakter: van een gebied van boeren en keuterboeren naar een meer bebouwde omgeving met een centrum met een winkel, smederij en school. De aanleg van de A50 en de N309 in de jaren zeventig sneed Zuuk in drie delen. De smederij is in een aangepaste vorm van dienstverlening nog aanwezig. De melkfabriek aan de Gelriaweg was van groot belang voor de boeren en zorgde voor werkgelegenheid; hij heeft later plaatsgemaakt voor de machinefabriek VMI. In de zestiger jaren zorgde schaalvergroting ervoor dat gemengde bedrijven ophielden te bestaan; de ene boer ging zich specialiseren in melkvee, de andere in varkens of pluimvee. De winkel op de hoek was één van de kruideniers annex bakkerij voor de Zuuker gemeenschap. Ook functioneerde deze als de telefooncel voor de buurt.

Zuukermolen gevoed door de Klarbeek

EPER ENKENPAD 12 KM

- ● ● ● ● Eper Enkenpad
- ■ ■ ■ ■ aanlooproute
- routeverkorter
- routeverlenger
- overstaproute
- ● ● ● ● Klompenmakerspad
- ● ● ● ● Loobrinkerpad

Startpunt → Veluws Museum Hagedoorns Plaats, Ledderweg 11 in Epe.

Opstappunt → VVV Epe, Pastoor Somstraat 6 in Epe.

Openbaar vervoer → Bushalte Klarbeek en bushalte Centrum in Epe.

Horeca → Veluws Museum Hagedoorns Plaats, Ledderweg 11 in Epe. De Koperen Ezel, Kopermolenweg 4 in Epe (Klompenpad-wandelaars gratis entree).

Kijk op klompenpaden.nl voor dit pad voor actuele informatie en routewijzigingen. Website en Klompenpaden app hebben altijd de meest actuele informatie.

Te gast op het erf en boerenland

Klompenpaden lopen regelmatig over het erf van een boer, langs een beekje of over een sloot. Vaak is dit privéterrein. Er wordt nauw samengewerkt met boeren en grondeigenaren die recreatief medegebruik toestaan. Zonder hun toestemming waren er niet zoveel Klompenpaden.

Honden verboden

Als wandelaar ben je te gast. Het betreden van privéterrein wordt aangegeven met een speciaal openstellingsbord. Er geldt een hondenverbod. Honden kunnen onrust veroorzaken bij vee, wild of weidevogels. Daarnaast kunnen ze ziekten verspreiden. Daarom zijn honden verboden op Klompenpaden. Wij danken u voor uw begrip.

Epe is gebouwd op enken

Enken

Het hele dorp Epe is gebouwd op enken. Het Eper Enkenpad verbindt de buurtschappen Zuuk en Dijkhuizen aan de oostkant van Epe over de enken en door de beekdalen. De enken op de hogere gronden zijn ontstaan door plaggenlandbouw, waarbij heideplaggen in een potstal werden gebruikt om mest van (vooral) schapen op te vangen. Eeuwenlang werd die mest op de akkers gebracht, waarbij het zand uit de plaggen elk jaar zorgde voor een millimeter ophoging. Voor elke hectare bouwland op de enk was ongeveer 10 hectare heide nodig. Tussen de enken lagen de lagere gronden die doorsneden werden door beken. De hogere gronden werden voor de akkerbouw gebruikt, de lagere voor weilanden en hooilanden.

Ontdek het agrarisch cultuurlandschap en de natuur

rondom de buurtschappen Zuuk en Dijkhuizen in de

gemeente Epe. Wandelen over onverharde paden langs

weilanden, landbouwgronden en boerenerven op de hoge

enken en door de lagere beekdalen. Klompen aan, rugzak

op en gaan!

Beekdalen

Het dorp Epe bevindt zich op de overgang van het Veluws massief naar de IJsselvallei. In de hoger gelegen Veluwe zakt regenwater de grond in; dit onder druk staand grondwater komt jaren later in de lagere gebieden aan de oppervlakte, hetzij door mensenhand (sprengwater), hetzij op natuurlijke wijze (kwelwater). Dit water vormt beekjes die in de beekdalen veelvuldig te zien zijn, stromend via een heel stelsel van weteringen, uiteindelijk naar de IJssel. Vanwege de voeding door grondwater bevat het water specifieke mineralen wat leidt tot bijzondere planten en dieren. In het gebied rond Zuuk stromen de Klarbeek en de Verloren Beek, iets noordelijker de Dorpsbeek, die ook door het centrum van Epe slingert.

Kwelwater door het Dijkhuizer beekdal

